

comentaris literaris

per Josep Palomero i José Miguel Segura

SIGNIFICADO Y VERDAD

EN EL ARTE de John Hospers

Traducció: Román de la Calle i

M. Teresa Beriguistáin

Editorial: Publicacions Universitat de València

València, 2019 | Pàgs. 333 | Estètica

El professor John Hospers (1918-2011), qui va escriure sobre ètica i estètica, va ensenyar filosofia al Brooklyn College de Nova York, la Universitat de Carolina del Nord i la Universitat de Minnesota. El seu llibertarisme es va inspirar en el pensament d'Ayn Rand (la filòsofa russa Alisa Rosenbaum). En castellà: *Estética: historia y fundamentos, La conducta humana, Introducción al análisis filosófico*. I ara, revisada i actualitzada pels curadors, l'oportuna segona edició en castellà (l'anterior és de 1980) de *Meaning and Truth in the Arts*, publicada per primera vegada en 1946.

Una de les funcions més importants de la filosofia de l'art és intentar aclarir els conceptes que s'utilitzen per a tractar sobre les arts. Els termes vagues perden el significat que podrien haver tingut si s'hagueren emprat de forma comprensiva. Quan ens preguntem quin significat té tal obra d'art considerem que l'art trasllada la realitat o que expressa la veritat, conceptes habituals en debats d'aquest tipus. En les discussions sobre art, com en la moral, hi ha una gran temptació de deixar córrer els nostres sentiments i tendim a utilitzar el llenguatge amb una intenció principalment emotiva, cosa que resulta poc racional. JP

CABÒRIES ESTIVALS I ALTRES PROSES VOLANDERES

de Jesús Moncada

Editorial: Edicions 62

Barcelona, 2004

Pàgines 93

Amb una obra narrativa tan curta com prestigiosa, Jesús Moncada és un d'aqueixos estranys escriptors que haguera merescut premis i reconeixements de major significació i calat que els que va obtenir en vida. Tal vegada la major i millor recompensa que la literatura haja atorgat a aquest magnífic autor siga haver fet circular el seu nom i el títol de les seues obres de boca a oïda entre els lectors en català i en espanyol, en forma de recomanacions encarides. Un servidor, per exemple, no es cansa de recomanar-lo.

Aquest breu però substancios *Cabòries estivals i altres proses volanderes* reuneix per primera i única vegada els dotze textos periodístics escrits per ell entre l'any 1971 i el 2003. El primer que crida l'atenció en aquests extraordinaris textos és un tret de la seua escriptura: la ironia, eixa capacitat —cada vegada més estranya— que alguns consideren símptoma inequívoc d'intel·ligència i que podria definir-se com el mecanisme expressiu pel qual donem a entendre una cosa completament diferent —a vegades oposat— a allò que verbalitzem de manera explícita amb les nostres paraules —parlades o escrites, tant dona—. En Jesús Moncada, la ironia xopa moltíssimes pàgines d'aquest opuscle. Tant quan l'autor analitza l'obra d'algun escriptor que ha cridat la seua atenció per una o una altra raó, des de noms de segona i fins a tercera fi-

la del panorama literari del moment fins a Isaak Bàbel, per exemple. Un altre dels temes —aquest és l'estilema definidor per excel·lència de l'obra de qui hui ens ocupa— que no podia faltar és el de la recreació amb rivets mítics de Mequinensa, la població on Moncada va nàixer i de la qual els seus habitants van ser desallotjats en el seu moment. D'altra banda, tant l'escassa quantitat de textos destinats a la publicació en premsa com el to adoptat per qui sembla estar complint un compromís adquirit amb anterioritat, el volum és especialment interessant en tractar-se d'una figura que en vida va defugir contínua i sistemàticament els focus de l'actualitat i, per tant, dels mitjans de comunicació de tota mena i pelatge. D'altra banda, no és aquesta la millor lectura per a començar a conèixer una figura tan profunda i senyera de les lletres en català, és cert; el valor d'aquest títol serà captat en tota la seua extensió pels qui ja han llegit altres textos purament narratius de l'autor. Es tracta d'un llibre desigual, també això és cert, però mantindre la brillantor i el preciosisme literaris de joies com les seues novel·les, sense anar més lluny, és francament difícil, màximament si es tracta de textos que, com la majoria dels recollits en aquest volum, semblen haver sigut ideats i escrits per circumstàncies i compromisos més que per un impuls creatiu com el que presideix les obres més conegudes i importants d'aquest magnífic escriptor. Amb tot, un llibre més que digne d'esment. JMSR

AMB EL SOL AL DAMUNT

de Geovani Martins

Traducció: Josep Doménech Ponsatí

Editorial: Més Llibres

Barcelona, 2019 | Pàgines 124

Narracions

Amb un únic primer llibre de relats, Martins s'ha convertit en un escriptor d'èxit. És el nou narrador d'una realitat típica brasilera, les xaboles dels barris pobres de les grans urbs del Brasil. En els tretze

relats del llibre ha descrit la vida quotidiana d'eixos ambients de Rocinha, la favela més gran de Rio de Janeiro i d'altres zones semblants, en què observava aspectes com la por dels rics de mesclar-se amb els pobres, l'enfrontament entre policies i narcotraficants i la vida dels adolescents que es dediquen a atàllar els moviments de les persones per l'interior del barri.

Els contes transcorren en l'univers de les faveles. La característica més original del text és la constatació de les diferents formes de parlar dels veïns d'eixos barris, i l'ús dels dirs i modismes vius. L'autor ha arreplegat en el text diferents formes de parlar el portugués i el fet que totes poden coincidir, la qual cosa, per cert, és tot un repte per als traductors. Com és natural, alguns relats contenen referències viscudes, com «La història d'en Periquito i Macaco», en què explica l'enfrontament entra els narcos i l'anomenada policia de pacificació. JP

destaquem...

Bones històries per a congraciarse amb el món

Està molt lleig que jo ho digui, però vaig tenir la fortuna de poder entrevistar una de les autores que més admiro, com és la nord-americana **Lydia Davis**; per a mi una de les màximes exponents del relat curt actualment. Durant la nostra conversa li vaig preguntar per aquesta espècie de confrontació —no evident però sí real— entre la novel·la i el gènere del relat, i ella em va respondre que solem obsessionar-nos amb l'extensió fins a tal punt que no veïem més enllà. Tot seguit, em confessava que a ella li interessava «el que pugui abastar-se en un espai molt petit», i en certa manera em va recordar a alguna cosa que em va dir també **Eduardo Halfon** sobre les distàncies curtes, perquè per a ell la intensitat del que s'està narrant ho és tot, una intensitat que difícilment troba un en la novel·la, no així en els contes i relats, on l'autor o autora sempre ha de mantenir la concentració i estar en alerta per a no perdre el control de quant escriu així com l'atenció del lector.

El per què de tota aquesta introducció prèvia ve al cas de la meua inclinació personal lectora pel relat. Adoro llegir un bon relat, aquestes petites històries que t'atrapen però que al mateix temps et retornen a la teva vida amb major rapidesa. En aquest sentit, *Instrucciones para un funeral* (**Sexto Piso**), de **David Means**, és ideal, perquè em trobo amb una prosa tibant però talentosa, inesperada i a vegades també desconcertant —tan desconcertant, per a mi, com aquesta dedicatòria inicial a **Jonathan Franzen** i la seua parella **Kathryn Chetkovic**—.

Ja el primer dels relats o contes d'aquest llibre, titulat «Confesiones», m'enganxa per una profunditat que observo i identifico en la resta dels textos. En ell, Means sembla voler compartir amb nosaltres algunes nocions de la seua pròpia manera de crear, d'entendre o de valorar la importància de la literatura, de la seua literatura —«[...] el teu treball podria, o no, ha-

bitar en el foc de les neurones, de cervell en cervell, en el suau silenci del temps, sí, del temps, i després esvair-se, o més aviat precipitar-se, al no-res». Dóna la sensació que els protagonistes de cada relat, narradors tots ells en primera persona, es troben en moments decisius de les seues respectives vides, són persones que han de prendre una decisió crucial o enfrontar-se a un fet en concret, ja sigui una baralla, una malaltia, una aventura amorosa, una pèrdua o, fins i tot, un funeral. Actes banals, vides anodines, en aparença, que en realitat mostren la profunditat de l'ésser i en les quals podem entreveure un fet per a mi rellevant, com és que Means creu en el poder de la redempció.

Així mateix, m'interessen molt aquest joc en el qual superposa el passat, el present i el futur, i totes les reflexions que duu a terme a través d'una espècie d'alter ego metaficcional sobre el propi acte de crear històries —«[...] quan conto una història, no ho faig perquè vol aclarir res, sinó perquè les històries, quan es compten bé, serveixen per a congraciarse amb el món, o almenys això crec jo». Un llibre de relats que he gaudit i al qual crec tornaré. ≡

Eric Gras

INSTRUCCIONES PARA UN FUNERAL

de David Means

Traducció: Francisco González López

Editorial: Sexto Piso

Madrid, 2019 | Pàgines 192